

UDENRIGSMINISTERIET

EKN, sagsnr.: 2021-17263
Den 29. juni 2021

Rådsmøde (udenrigsanliggender) den 12. juli 2021

SAMLENOTAT

1. Geopolitiske aspekter af nye teknologier.....	2
2. Etiopien	4
3. Strategisk Kompas	6
4. Konnektivitet.....	8

1. Geopolitiske aspekter af nye teknologier

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat

1. Resumé

Der forventes en drøftelse af de geopolitiske aspekter af nye teknologier i lyset af den fortsatte stormagtrivalisering samt EU's voksende rolle på området.

2. Baggrund

Digitale teknologier har aldrig været mere udbredte. Teknologiske fremskridt har potentiale til at styrke vores demokratier og løse mange af verdens sociale, klimamæssige og økonomiske udfordringer og påvirker næsten alle aspekter af vores liv, samfund og markeder. Samtidig formes teknologiudviklingen dog uforholdsmæssigt meget af en håndfuld sociale medier og techgiganter.

Nye teknologier som kunstig intelligens og 5G-netværk er blevet centrum for debatten i det 21. århundredes stormagtskonkurrence. Kina investerer massivt i at opbygge et solidt fundament inden for videnskab og teknologi, mens USA tilsvarende har udpeget nye teknologier som kritiske for et stabilt og åbent internationalt samfund. De digitale værktøjer har samtidig gjort det muligt for autokratiske stater at underminere demokratiske samfund og bevægelser ved bl.a. cyberangreb, digital overvågning, adfærdskontrol, undertrykkelse og censur, påvirkningsoperationer samt ved at gøre forsyningskæder usikre. Mens udviklingen af nye teknologier fortsat er et økonomisk-kommercielt emne, så påvirkes det af og påvirker i stigende grad også udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik.

Danmark har i forlængelse af udenrigsministerens strategi for teknologisk diplomati samlet en gruppe ligesindede medlemslande for frem mod rådsdrøftelsen at komme med konkrete bud på en sammenhængende digital udenrigspolitik for EU, der kan sikre sammenhæng mellem Unionens interne og eksterne politikker og styrke Europas position i globale drøftelser om teknologiske og digitale spørgsmål.

3. Formål og indhold

Der ventes en drøftelse af de geopolitiske aspekter af nye teknologier i lyset af den fortsatte stormagtrivalisering samt EU's voksende rolle på området.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen vurderes ikke på nuværende tidspunkt at have betydning for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andres landes holdninger

Der forventes bred anerkendelse af den geopolitiske betydning af ny teknologi, herunder den stigende stormagtskonkurrence og den udenrigs- og sikkerhedspolitiske betydning af ny teknologi for europæiske samfund og markeder. I forlængelse heraf forventes en række medlemslande inklusiv Danmark, at fremsætte behovet for en digital udenrigspolitik for EU med fokus på samarbejde med ligesindede lande globalt, herunder tæt transatlantisk samarbejde, mens andre forventes at lægge vægt på spørgsmålet om europæisk digital suverænitet.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen mener, at EU bør fremme den europæiske tilgang til digitalisering globalt og være fortalere for en ansvarlig, demokratisk og sikker teknologisk udvikling. Derfor støtter regeringen ambitionen om at opnå lige konkurrencevilkår på de digitale markeder, et sikkert cyberspace samt opretholdelsen af grundlæggende rettigheder online i globalt og særligt tæt transatlantisk samarbejde med ligesindede. Dette kan parallelt bidrage til en samtænkt digital udenrigspolitik for EU med håndfaste værktøjer til at fremme demokratiske værdier i globale normer og standarder.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg.

Geopolitiske aspekter af nye teknologier har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

2. Etiopien

KOM dokument foreligger ikke

Nyt notat

1. Resumé

På rådsmødet forventes en drøftelse af situationen i Etiopien, herunder de netop afholdte valg samt konflikten og den forværrede humanitære situation i Tigray.

2. Baggrund

Den væbnede konflikt i Tigray er i sin ottende måned, og der ses ingen tegn på en snarlig afslutning. 5,2 millioner mennesker vurderes som følge af konflikten i Tigray at have behov for humanitær nødhjælp. Ernæringskrisen er aktuelt den værste i verden siden sultkrisen i Somalia i 2011. Der er de seneste måneder set en forværring i den humanitære adgang, hvor sikkerhedssituationen og militære aktørers blokering af humanitære aktører udgør de primære udfordringer.

Der begås fortsat alvorlige menneskerettighedskrænkelser, drab og henrettelser på og fordrivelse af civile i Tigray, samt udbredt anvendelse af seksuel- og kønsbaseret vold. Senest den 22 juni var et marked i landsbyen Togoga mål for et luftangreb midt på dagen udført af det etiopiske militær, hvor mange civile menes dræbt. Både EU, FN og USA har taget afstand fra angrebet og den efterfølgende blokering af lægehjælp. Den Etiopiske Menneskerettighedskommission og FN's Højkommissær for Menneskerettigheder har i slutningen af maj påbegyndt en fælles undersøgelse af menneskerettighedskrænkelser i Tigray-regionen.

Eritreiske sikkerhedsstyrker står også anklaget for at begå alvorlige menneskerettighedskrænkelser og blokere for humanitær nødhjælp. Efter indledningsvis benægtelse har premierminister Abiy bekræftet tilstedeværelsen af eritreiske tropper i Tigray. I marts tilkendegav den etiopiske regering, at de eritreiske tropper ville blive trukket ud. En tilbagetrækning er endnu ikke foretaget, og der er tværtimod tegn på en styrket tilstedeværelse flere steder i regionen.

Efter flere udskydelser gik Etiopien d. 21. juni 2021 til valg. I omkring 71 af 547 nationale valgkredse vil valget af logistiske og sikkerhedsmæssige årsager dog først blive afholdt d. 6. september 2021, mens valghandlingen i Tigray (38 valgkredse) er udskudt på ubestemt tid. Det nuværende regeringsparti, Prosperity Party, forventes også at kunne danne regering efter valget. Valgene har fundet sted i en vanskelig kontekst med indskrænket politisk rum. Hverken EU eller USA har været til stede med valgobservationer, mens AU og flere civilsamfundsorganisationer deltog som observatører. Offentliggørelsen af resultater forventes at kunne afstedkomme spændinger og uroligheder i flere dele af landet. Det endelige resultat for valgene forventes ikke kendt før midten af september.

Det internationale samfund, anført af EU og USA, har lagt massivt pres på Etiopien for at sikre humanitær adgang, indførelse af en humanitær våbenhvile, igangsættelse af undersøgelser af menneskerettighedskrænkelser, tilbagetrækning af eritreiske styrker, afvikling af troværdige og transparente valg, samt for afholdelsen af nationale dialogprocesser for fred og forsoning. Det internationale pres har bl.a. fundet sted med besøg til Etiopien af den finske udenrigsminister Haavisto på vegne af HRVP Borrell, samt af den amerikanske senator Chris Coons og den nyudpegede udsending for Afrikas Horn, Jeffrey Feltman, på vegne af præsident Biden. På

baggrund af konflikten i Tigray har EU Kommissionen også sat udbetalingen af udvalgte budgetstøtter til Etiopien i bero.

3. Formål og indhold

Rådsmødet vil være en anledning for udenrigsministrene til at drøfte den seneste udvikling i Etiopien, herunder EU's handlemuligheder.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres i sagen.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke at have statsfinansielle konsekvenser for EU's budget, lovgivningsmæssige konsekvenser, erhvervsøkonomiske konsekvenser eller konsekvenser for miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen er ikke sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes at være konsensus omkring behovet for at insistere på fuld og uhindret humanitær adgang til regionen, samt behovet for at adressere de menneskerettighedskrænkelser, der er blevet begået i Tigray. Der kan forventes en vis forskel i betoningen af, hvordan disse målsætninger bedst opnås, hvortil Danmark og en række lande opfordrer til en mere kritisk linje, mens særligt en række sydeuropæiske lande ønsker en mere dialogsøgende tilgang til den etiopiske regering.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen støtter den hidtidige europæiske linje ift. konflikten i Etiopien, herunder berøttelsen af udvalgte dele af EU-budgetstøtten til den etiopiske regering. Ligeledes støtter regeringen den fælles EU27-erklæring, der er udsendt ifm. valget, og som udtrykker støtte til valghandlingen, men samtidigt fremhæver bekymring for situationen i Etiopien og den kontekst, som valget har fundet sted i. Regeringen vil fastholde presset på den etiopiske regering og gennem ærlig og kritisk dialog adressere landets udfordringer. Samtidigt støtter regeringen op om igangsættelsen af en national dialogproces i Etiopien, som kan fremme fred og forsoning i landet.

I forbindelse med konflikten i Tigray har regeringen presset på for øget humanitær adgang til regionen og opfordret til en øjeblikkelig humanitær våbenhvile og tilbagetrækning af de eritreiske styrker. Danmark har i 2020 og indtil videre i 2021 bidraget med 160 mio. kr. i humanitær assistance til Etiopien.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg den 15. april 2021.

3. Strategisk Kompas

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat

1. Resumé

På rådsmødet vil udenrigsministrene drøfte status for udarbejdelsen af EU's strategiske kompas. Formålet med kompasset er at sætte en samlet retning for EU's forsvars- og sikkerhedspolitiske arbejde inden for fire områder: krisehåndtering, modstandsdygtighed, kapaciteter og partnerskaber. Kompasset forventes vedtaget i marts 2022 under fransk EU-formandskab.

2. Baggrund

I flere år har der været et ønske fra EU-medlemsstaterne om at styrke sammenhængen mellem de mange nye initiativer inden for EU's forsvars- og sikkerhedspolitik og det generelle trusselsbillede mod EU og medlemsstaterne. I juni 2020 vedtog Rådet derfor at udarbejde det strategiske kompas, som skulle være retningsgivende for implementeringen af EU's globale strategi fra 2016 og bidrage til at fremme en fælles europæisk kultur inden for sikkerhed og forsvar. Det første konkrete skridt i udviklingen af kompasset var en klassificeret 360 graders trusselsanalyse, som EU's efterretningscenter udarbejdede bl.a. på baggrund af input fra medlemslandenes efterretningstjenester.

Det strategiske kompas er fortsat under forhandling og udarbejdelse, hvor der nu indhentes bidrag og idéer fra medlemsstaterne. På baggrund af den fælles trusselsanalyse og bidrag fra medlemsstaterne skal det strategiske kompas definere konkrete målsætninger på fire udvalgte områder:

- 1) Krisestyring. Formålet er at gøre EU til en stærkere sikkerhedsaktør og bedre i stand til at reagere på kriser, særligt i EU's nærområder.
- 2) Modstandsdygtighed. Fokus er på, at EU bl.a. bliver mere modstandsdygtig i det maritime domæne og i rummet samt inden for områder som cyber og hybrid.
- 3) Kapaciteter. Hensigten er at tilvejebringe nødvendige civile og militære kapaciteter ved at udvikle nuværende initiativer og igangsætte nye.
- 4) Partnerskaber. Formålet er at styrke EU's partnerskaber inden for sikkerhed og forsvar med særligt NATO og FN, men også bilaterale partnerskaber som med USA.

Som følge af forsvarsforbeholdet deltager Danmark ikke i aktiviteter, der har hjemmel i de bestemmelser, der er angivet i forbeholdsprotokollen, og som har indvirkning på forsvarsområdet, herunder EU's militære CSDP-operationer og -missioner.

3. Formål og indhold

Rådet forventes at drøfte det videre arbejde med det strategiske kompas. Formålet er at skabe konkrete handlingsspor for de politiske ambitioner i EU's globale strategi fra 2016 og dermed sikre, at EU er bedre i stand til at tage hånd om egen sikkerhed.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Drøftelsen forventes ikke i sig selv at have konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes generel EU-enighed om at fortsætte arbejdet med at udvikle det strategiske kompas. Under det indledende arbejde med kompasset har nogle medlemsstater udtrykt bekymring for, hvorvidt kompasset medfører, at EU spiller en større rolle på sikkerheds- og forsvarsområdet på bekostning af det transatlantiske samarbejde i NATO.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen bakker overordnet op om arbejdet med at udarbejde et strategisk kompas. Regeringen har under forhandlingerne arbejdet for, (1) at man ikke kun fokuserer på militære trusler mod medlemsstaterne, men også ikke-militære trusler; (2), at kompasset bidrager til stærkere og mere robuste europæiske samfund; (3) at kompasset medfører en effektiv udnyttelse og udvikling af EU's cyberdiplomatiske værktøjskasse samt aktive modsvar på hybride trusler som påvirkningsoperationer; (4) adresserer beskyttelsen af kritisk infrastruktur, samt (5) et stærkere EU-NATO samarbejde og endeligt (6) en styrket relation mellem EU og det sydlige naboskab med henblik på at forbedre samarbejdet på områder som sikkerhed, stabilitet, migration og civil krisestyring.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg den 11. februar 2021. Sagen har tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg af forsvarsministeren den 19. november 2020.

4. Konnektivitet

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat

1. Resumé

Der forventes vedtagelse af rådskonklusioner samt en kort drøftelse af konnektivitet. Formålet er at styrke EU's tilgang til konnektivitet baseret på miljø-, klima- samt social og finansiel bæredygtighed, ensartede regler, multilateralisme og fælles standarder.

2. Baggrund

Konnektivitet er en samlet betegnelse for netværk, infrastruktur og politikker, der binder stater sammen og dermed faciliterer handel, kommunikation, transport mm. Kina satte med Belt & Road initiativet for alvor konnektivitet på den globale og geopolitiske dagsorden og understregede, hvordan udbygning af infrastruktur kan medvirke til at fremme strategiske, geopolitiske og økonomiske interesser.

I september 2018 vedtog EU en fælles meddelelse med titlen: *"Styrkede forbindelser mellem Europa og Asien – byggesten til en EU-strategi"*. Formålet var at styrke forbindelserne mellem Europa og Asien, idet man anerkendte, at det var vigtigt for Europas velfærd og indflydelse at styrke relationerne med Asien med konkrete politiske forslag og initiativer, der skal forbedre forbindelserne mellem kontinenterne.

EU's tilgang til konnektivitet kan opdeles i fire søjler: det digitale, transport, energi samt mellemfolkelige relationer. Essensen i strategien, som følger af den fælles meddelelse fra 2018, er at samle Europas mange investeringer i konnektivitet og infrastruktur med henblik på at kunne omsætte disse til global politisk og økonomisk indflydelse. Foreløbigt har EU etableret konnektivitetspartnerskaber med Japan og Indien, der bl.a. skal styrke samarbejdet om bæredygtig infrastruktur baseret på fælles normer og standarder. EU har stor handels- og værdipolitisk interesse i, at Europa kan sætte standarder i Asien, men også for eksempel i Afrika eller på Balkan. På trods af at EU er verdens største investor, leverer investeringerne ikke altid tilsvarende global indflydelse. Implementeringen af konnektivitetsstrategien er derfor en vigtig strategisk interesse, der både skal sikre fremtidig vækst og velfærd i Europa og forsvare europæisk suverænitet og interesser.

3. Formål og indhold

Der ventes vedtagelse af rådskonklusioner. Der forventes som udgangspunkt ikke en drøftelse, men det er muligt, at enkelte medlemslande vil kommentere vedtagelsen.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke at have statsfinansielle konsekvenser for EU's budget, lovgivningsmæssige konsekvenser, erhvervsøkonomiske konsekvenser eller konsekvenser for miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andres landes holdninger

Der er bred konsensus blandt medlemsstaterne om at styrke EU's befattning med konnektivitet. Medlemsstaterne ønsker bl.a. en mere global tilgang, tydeligere kommunikation af EU's tilgang og et forbedret institutionelt set-up.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen arbejder for en styrket EU-tilgang til konnektivitet. Som en lille åben økonomi har Danmark en stærk interesse i at sikre tætte globale forbindelser og åbne markeder for danske virksomheder. Regeringen har lagt særligt vægt på digital konnektivitet og at EU's tilgang til konnektivitet bliver bæredygtig og bidrager til global grøn omstilling.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg.

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.